

Zpráva z konference „Second Central and Eastern European Legal History Conference“

Ve dnech 31. května až 2. června 2023 se v Budapešti uskutečnila mezinárodní právněhistorická konference s názvem „*Second Central and Eastern European Legal History Conference*“. Tuto událost významnou pro středoevropskou právní historii hostila Katolická universita Pétera Pázmánye v Budapešti a jejími hlavními organizátory byli maďarské právní historičky a historici Dr. Dorottya Andrási, Prof. Dr. Nadja El Beheiri, Dr. János Erdődy, Dr. László Komáromi, Dr. Anna Radványi, Prof. Dr. István Szabó, Dr. Magdolna Szigeti a Dr. Levente Völgyesi.

Jak již název napovídá, jednalo se již o v pořadí druhý ročník této konference. Ten první se uskutečnil na podzim roku 2019 ve Vídni,¹ přičemž bylo plánováno, že následující setkání se mělo uskutečnit za dva roky, avšak z důvodů restrikcí a nejisté situace týkající se pandemie COVID-19 bylo nutné jeho pořádání posunout. Jak na konci budapeštské konference avizoval Dr. Maciej Mikula z Jagellonské univerzity v Krakově, za další dva roky se uskuteční třetí ročník v Krakově.

Stanoveným námětem pro tento ročník byla témata věnující se vlivu právních dějin na platné právo, legislativu, právní řád, případně na aplikaci práva či řešení právních problémů z minulosti do současnosti. Mimo to byly také prioritně přijímány referáty na motivy týkající se telekomunikace, tisku, filmového práva, hospodářského práva nebo spotřebitelské politiky.

První konferenční den byl započat ve Slavnostním sále Jana Pavla II. úvodním slovem Dr. László Komáromi a Dr. Jánose Erdődy. Poté se účastníci odebrali do dvou vyhrazených konferenčních místností, přičemž jedna z nich byla vyhrazená pro příspěvky v angličtině a druhá zejména pro příspěvky v němčině. V této zprávě bude dále věnována pozornost první sekci.

Ranní část prvního dne konference vedl Dr. László Komáromi a jako první vystoupil Dr. Zoltán Navratyil, jenž působí na hostitelské univerzitě, se svým příspěvkem *The Types and Historical Development of Legal Aspects of Assisted Reproductive Technologies*. V něm poskytl nejen náhled na historický vývoj a právní problematiku asistované reprodukce, ale také seznámil účastníky se samotnou medicínskou problematikou. Po každém referátu následovala krátká diskuse k problematice. Následně byl odprezentován příspěvek *Recognising Emancipation Strategies – First Female MPs of the Young Republics (Poland,*

¹ Příspěvky z prvního ročníku byly publikovány v KOHL, G. – NESCHWARA, Ch. – OLECHOWSKI, T. – REITER-ZATLOUKAL, I. – SIMON T. – VEC M. (Hg.). *Beiträge zur Rechtsgeschichte Österreichs*, 2020, 10. Jg., Heft 2. [online]. Dostupné na: <https://verlag.oeaw.ac.at/produkt/beitraege-zur-rechtsgeschichte-oesterreichs-10-jahrgang-heft-2-2020/brgoe-10-2020-2>.

Germany, Austria) od Dr. Anny Tarnowské z Univerzity Mikuláše Koperníka v Toruňi, která nabídla vhléd do počátků ženské emancipace zejména v oblasti politického života v Polsku, Německu a Rakousku. Po něm následovala půlhodinová přestávka na kávu, menší občerstvení a samozřejmě i na seznámení se s dalšími účastníky konference.

Dopolední části opět předsedal Dr. Laszló Komáromi. V této části vystoupili dva řečníci. Jako první hovořila Dr. Eszter Losonczy, z budapešťské univerzity Loránda Eötvöse, na téma *Beginnings of Information Freedom Regulation in Hungary*, přičemž během své prezentace seznámila posluchače s možnostmi a pravidly přístupu k informacím v Maďarsku. Druhý v pořadí této části konference se ujal slova Dr. Gergely Gosztonyi, ze stejné univerzity jako předchozí prezentující, se svým příspěvkem *Is the Internet the New Feudalism? Concepts of Censorship and Content Control from the Middle Ages till Nowadays*. V něm se autor zabýval velmi zajímavou a kontroverzní myšlenkou, zda je možné dnešní internet do jisté míry připodobnit středověkému feudálnímu systému Evropě. Nutno říci, že tato sporná myšlenka byla následně vcelku živě diskutována.

Dopolední část středečního dne již vedla Dr. Ágnes Tahyné Kovács. Tuto část konference zahájil Dr. Tomasz Kucharski z Univerzity Mikuláše Koperníka v Toruňi, který měl prezentaci na téma „*Judges of Peace*“ *During the Interwar Period – A Few Remarks Based on Practical Experiences of the Polish Justice System in the Former Prussian Territories (1920-1929)*, v němž se věnoval zajímavému institutu „smířícího soudce“, typickému pro pruskou část Polska. Po něm následoval příspěvek od Dr. Ivana Kosnici, působícího na záhřebské univerzitě, na téma *Regulating the Rights of Citizens in Croatia in the Early 1990s: Between New Solutions and Tradition*, kterým poskytl účastníkům možnost pochopit problematiku občanských práv v Chorvatsku v 90. letech. Jako poslední v prvním dni vystoupil Piotr Eckhardt z Vratislavské univerzity s tématem *Housing Cooperatives, Public Housing, and Real Estate Developers: How Does the History of the People's Poland Law Affect the Contemporary Housing Market in Poland?* Po tomto referátu následovala odpolední přestávka na občerstvení a následně byl pro zájemce zorganizován společenský program. V rámci tohoto programu byla ve středu uskutečněna komentovaná prohlídka Matyášova chrámu u Rybářské Bašty.

Druhý den konference zahájila Dr. Nadja El Beheiri. Jako první prezentoval jeden z pořadatelů, Dr. Laszló Komáromi, na téma *The Swiss Precursors of American Direct Democratic Institutions: James W. Sullivan on the Direct Legislation by the Citizenship*, přičemž přítomné seznámil s vývojem a vlivy přímé demokracie ve Švýcarsku a Spojených státech amerických. Následovala přednáška *Democracy as the System of Opportunities. Czesław Znamierowski's Search for the Ideal of Democracy* od Dr. Marie Marczewska-Rytka z Univerzity Marie Curie-Sklodowské v Lublani, v němž se mimo jiné věnovala teorii elit Czesława Znamierowského.

Druhé sekci dne předsedala Dr. Sarolta Molnár a po krátkém úvodu předala slovo Dr. Wladyslawu Peksovi, taktéž z Univerzity Marie Curie-Sklodowské v Lublani, jenž svou práci nazval *Scandal and Law in the Media as a Political Mechanism in the Recent History of Rights – Remarks on the Basis of the Eulenburg Affair and the Dreyfuss Affair*. Nutno říci, že příspěvek byl velmi zajímavý i s ohledem na to, že autor rozebral problematiku Dreyfusovy aféry a Eulenburgovy aféry, přičemž poukázal na skutečnost, že v daném období se podobné aféry hojně vyskytovaly. Také zvýraznil problém s velkou medializací nejen těchto afér, ale také případů řešených v dnešní době soudobým tiskem. Dále

následovala Dr. Izabella Drócsa z hostitelské univerzity s příspěvkem *How Did the Central European States Deal with Political Crimes in the Interwar Era? A Brief Overview of the Order Laws* a poskytla tak pohled na právní úpravu ochrany republiky a jejich ústavních činitelů ve střední Evropě.

Poobědová část čtvrtého dne byla vedena Dr. Jánosem Erdődy, který předal slovo první prezentující, a to Dr. Judit Beke-Martos z Ruhrské Univerzity v Bochumi. Autorka si pro tuto konferenci připravila problematiku s názvem *The Teachings of Legal History for the Coronation of King Charles III*, což lze rozhodně označit za velmi aktuální téma. Další příspěvek přednesla Dr. Anna Petrasovszky z Univerzity v Miškovci s názvem *Unlocking the Past: Analysis of Legal Historical Docs & Developing Text Comprehension Techniques for Law Students*. V něm hovořila o způsobu výuky studentů práv na své domovské univerzitě a o užívání odborných historických textů. Čtvrteční den uzavřela Lama Allan Abusamra z Pécské univerzity svým tématem *The Development of Diplomatic Immunity in Europe*. Oficiální program byl ukončen odpolední přestávkou, avšak opět byl pro zájemce zajištěn pokonferenční společenský program. Tentokrát se účastníci vydali na prohlídku Maďarského národního muzea.

Páteční a poslední den konference se skládal pouze ze dvou dopoledních částí. První anglické části opět předsedala Dr. Sarolta Molnár a po úvodním slovu se ke slovu dostala Dr. Sanja Gligić z Bělehradské univerzity. Ta ve svém příspěvku *The Influence of Canon Law on Serbian Civil Marriage Regulations* poskytla pohled na aktuální přípravu nového občanského zákoníku s důrazem na rodinné právo a uzavírání sňatků, ale také celkový vývoj a vnímání manželství z pohledu kanonického práva v Srbsku. Druhý účastník byl Dr. Péter Bónis, působící na Univerzitě Károla Gáspára reformované církve v Budapešti. Jak již napovídá název *The Beginnings of the Hungarian Constitutional History: the Golden Bull and Canon Law*, P. Bónis se zabýval vývojem ústavního práva v Maďarsku v souvislosti s významným právním pramenem, a to Zlatou Bulou z roku 1222. Třetí prezentující Dr. Maciej Mikula z Jagellonské Univerzity v Krakově zakončil první část posledního dne příspěvkem nesoucím název *Urban Statutes in the Kingdoms Bohemia, Hungary and Poland: An Introduction to Comparative Study on the Evolution of Municipal Law*. Ačkoliv autor zmínil, že toto téma ještě zpracovává, a tudíž nemá konečný výsledek výzkumné otázky, poukázal na vliv městských zákoníků či listin staré Prahy na mnohá polská města a jejich úpravy.

Poslední část celé konference předsedal Dr. János Erdődy a jako první začal hovořit Dr. Tamás Antal ze Segedínské univerzity s tématem *Legal Characteristic of the Former Soviet-Type Local Councils in the V4 Countries (Czechoslovakia, Hungary, Poland)*, kdy podal přehled o způsobech územního zřízení v zemích Visegrádské skupiny. Druhá v pořadí byla Dr. Sarolta Molnár z Katolické univerzity Pétera Pázmánye v Budapešti s příspěvkem *Socialist „Left-Overs“ in Hungarian Family Law – Exploring the Roots of Dogmatic Defects in the Family Book of the Hungarian Civil Code*, kterým účastníkům konference odhalila nejen problematiku rodinného práva a otázek uzavírání manželství. Nejen třetí konferenční den, ale i celou konferenci zakončil Mgr. Jan Kabát z Masarykovy univerzity, který si připravil prezentaci *What Does the Totalitarian Law Teach Us – Focused to Inheritance Law During Czechoslovak Socialism*, v níž poukázal na vývoj dědického práva v Československu v období socialismu a srovnal jednotlivé zákoníky. Nakonec následovala závěrečná řeč pořadatelů a některých účastníků. Mezi nimi vystoupil i profesor Gerard

Kohl, který informoval účastníky o možnosti publikovat jejich příspěvky v časopisu *Beiträge zur Rechtsgeschichte Österreichs*. Poté byla konference ukončena obědem.

Nutno dodat, že konference v Budapešti byla po všech stránkách velmi dobře zorganizována, a to jak z hlediska oficiálního či společenského programu. Odpřednášená témata byla velmi zajímavá, poskytla účastníkům náhled i do jiných oblastí historie a je jen možné doufat, že se následující ročník v Krakově vydaří alespoň tak dobře, jako ten budapešťský.

Petra Zapletalová²

doi: 10.14712/2464689X.2023.40

² Mgr. Petra Zapletalová, Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita. Tento výstup vznikl na Masarykově univerzitě v rámci projektu *Proměny českého soudnictví ve dvacátém století* (MUNI/A/1215/2022) podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT v roce 2023.